

המערב הפרוע בספינת חלל

מה השתבש? מדוע החלום שהיה צריך להיות בהישג ידינו הופך בהדרגה לסיוט? המהות היסודית של הבעיה שלנו נוסחה בצורה דרמטית ב-1968 במאמר קלאסי מאת קנט בולדינג "הכלכלה של ספינת החלל כדור-הארץ". בולדינג הציג את הרעיון שהבעיות שלנו נובעות מכך שאנו מתנהגים כמו בוקרים במרחב פתוח ואין-סופי, בעוד שלמעשה אנו תושביה של חללית חיה בעלת מערכת תמיכת חיים סופית ומאוזנת.

בוקרים ואסטרונוטים

כמה שונים הם החיים של בוקר ואסטרונוט. הבוקרים בחברה הקודמת של המרחב הפתוח, כמו המערב הפרוע בארה"ב, חיו בעולם בעל אוכלוסייה דלילה ושטחים בעלי משאבים בלתי נדלים לכאורה. מלבד העמים האינדיאניים, שחשו כי יש להם זכויות בשטח, הכל היה חופשי ללקיחה, לניצול ולזריקה, שהרוח תפזר והאדמה תבלע. עבור אלה שהיו מוכנים לעבוד, האפשרויות נראו בלתי מוגבלות, וכל מי שהניח שהרווח של אדם בא על חשבון ההפסד של חברו, נתפס, בצדק, כקצר רואי. "תנו לכל אדם להתחרות בחיפוש אחרי עושרו", כשהמגבלה היחידה היא שהתועלת של כל אדם תהיה בסופו של דבר התועלת של החברה כולה.

האסטרונוטים חיים בחללית השועטת בחלל הריק, עם צוות אנשים ועם מטען יקר ומוגבל של משאבים. כל דבר חייב להישמר באיזון, להיות בר-מיחזור; לא ניתן לוותר על שום דבר. המדד של חיים טובים אינו באיזו מהירות יכול הצוות לצרוך את המלאי המוגבל שלו, אלא עד כמה יעילים חברי הצוות בשמירה על בריאותם הפיזית והנפשית, על מלאי המשאבים המשותף שלהם, ועל מערכת תמיכת החיים שבה תלויים כולם. מה שנזרק, אבוד לנצח. מה שמצטבר ללא מיחזור, מזהם את מרחב המחיה. חברי החללית מתפקדים כצוות למען האינטרס של הכלל. אף אחד לא יחשוב על צריכה בלתי הכרחית, אלא אם הצרכים הבסיסיים של כולם נענו ויש מלאי גדול של אספקה לעתיד.

ההשוואה של בולדינג חושפת אמת בסיסית. החברה המודרנית מנהיגה כלכלה של בוקרים במה שהפך להיות ספינת החלל כדור-הארץ. אנחנו עדיין מתייחסים לאוצרות הטבע ולשירותי המיחזור שלו כאל חופשיים ללוקח; אנו מכבדים את החזק, ומודדים התקדמות בעזרת הגידול הבלתי פוסק בשיעור הצריכה שלנו. כשם שאנו משערים שהמצרים הקדמונים מדדו עצמם, לפחות בצורה חלקית, בגודל הפירמידות שלהם,

תרבות עתידית עלולה להתבונן אחורה על תקופתנו ולהסיק שאנו מדדנו את ההתפתחות שלנו בגודל הרי הזבל שלנו.

חיי הבוקרים בספינת החלל גורמים לתוצאות טרגיות: הם גורמים לעומס יתר על מערכות תמיכת החיים שלנו, דבר המביא לקריסתן, ולהפחתה ברמות הפעילות האנושית שביכולתן לתמוך. הם גורמים לתחרות עזה בין החברים החזקים והחלשים בצוות על מאגר קטן והולך של שירותי תמיכה. מחלק גדול מחברי הצוות נשללים האמצעים הבסיסיים לקיום, המתח החברתי גדל והולך, והלגיטימיות של מבנה השלטון נשחקת – דבר היוצר פוטנציאל ממשי להתמוטטות חברתית ולאלימות.

כדי להתמודד עם משבר זה, אנו חייבים להישיר מבט בפני מציאות בסיסית: עברנו את הסף ההיסטורי ממרחב הספר האינסופי לספינת החלל כדור-הארץ. החיים שלנו תלויים במערכות הקיום החיים של הטבע. אנו חייבים להתאים את עצמנו לעקרונות הכלכלה של ספינת החלל וקיום החיים. בנתיב הנוכחי שלנו, אנחנו בוזזים את עולמנו, ובה בעת קורעים את המרקם של הקשרים החברתיים שאינם עסקיים, המהווים את היסוד של התרבות האנושית.

זוהי תוצאה ישירה של התפיסה המוטעית של יחסי האדם והמערכות הטבעיות.